

SOTILASJOHTAJIA JA VALIOSOTILAITA

(Julkaistu aikaisemmin Suomen Sotilas -lehdessä)

Sotilasjohtajia käsittelevä kirjallisuus on - kuten kaikki tiedämme - erittäin laaja. Sotapäälliköitä kehuaan heidän onnistuessaan tehtävässään ja asioiden mennessä pieleen etsitään taas syntipukkia.

Sotilasjohtamisesta vuorostaan ei - yllättävää kyllä - löydy yhtä paljon kirjallisuutta. Tai näin ainakin usein kuvitellaan asian olevan. Clausewitz ja Sun Tsu ovat edelleenkin klassikkojen kärjessä, mutta löytyy toki muitakin.

Ruotsalainen sotahistorioitsija Marco Smedberg käsittelee uusimmassa kirjassaan *Militärledning* sotilasjohtamisen problematiikkaa käyttäen lähtökohtanaan konkreettisia esimerkkejä. Aikaperspektiivi kattaa 1800- ja 1900-luvut ja tekijä huomioi niin maa- kuin meri- ja ilmasotaankin liittyviä tapauksia. Smedberg korostaa toimintaympäristön merkityksen, oli se sitten organisatorinen, teknologinen tai ideologinen. Helppolukuinen ja mielenkiintoinen kirja kaikille sotilasjohtamisesta kiinnostuneille.

Tällaisten laajojen esitysten lisäksi tehdään mm. Suomessa Maanpuolustuskorkeakoulun johtamisen laitoksella huomattavassa määrin alan tutkimusta ja sitä on myös saatettu painetussa muodossa kiinnostuneiden ulottuville. Ongelmana on se, että näistä julkaisuista ei yleisesti tiedetä niukan tiedottamisen seurauksena. Yleisesti ottaen niitä ei myöskään ole kirjaukaupoissa, vaikkakin joitain julkaisuja on viime vuosina ollut Akateemisen Kirjakaupan myyntipöydillä.

Muutama poiminto viime vuosien tuotannosta valoittanee mitä on tarjolla. Kaikkia julkaisuja voi tiedustella osoitteesta Maanpuolustuskorkeakoulu Johtamisen laitos, PL 7, 00861 Helsinki:

- Jukka Kotilehto, Arvojen, osaamisen ja jhtajuuden murros. Mitä tulevaisuus puolustusvoimien henkilöstöltä vaatii? (2001)
- Marco Krogars & Evastiina Parikka, Sotilaana globalisoituvassa maailmassa (1999)
- Pekka Varjonen, Sotilasorganisaation kulttuuri (2000)
- Anders Lundberg, Gunnar Artéus & Cecilia Wijnblad, Johdatus ruotsalaiseen upseerietiikkaan (1999)
- Marco Krogars, Sotatieteelliset käsitteet puntarissa. Johtamisen, strategian, operaatiotaidon ja taktiikan vertaileva sisällön analyysi (1998)
- Marco Krogars, Muutoksen suunta. Näkökulmia puolustushallinnon strategisen johtamisen ajankohtaisiin haasteisiin (2000)

Myös MpKK:n muut laitokset sekä PvKK julkaisevat myös reserviläisille ja muille "siviileille" hyödyllistä tietoa. Alkuvuodesta 2002 ilmestyi MpKK:n Taktiikan laitoksen julkaisusarjassa majuri Jari Rantapelkosen selvitys *Psykologiset operaatiot - Propagandasta informaatio-operaatioihin*. Lyhyen historiallisen katsauksen jälkeen Rantapelkosen kuvaa 1990-luvulla suoritettuja psykologisia operaatioita käyttäen esimerkkeinä Persianlahden sodan sekä Tshetschenian, Kosovon ja Bosnian konflikteja. Tilausosoite: MpKK Taktiikan laitos, PL 7, 00861 Helsinki.

Psykologiset operaatiot ovat pysyvästi tulleet mukaan nykyaikaiseen tasitelunkuvaan ja niiden luonteesta saa hyvän kuvan Rantapelkosen kirjasta. Naapurimaassamme Ruotsissa vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta antava FBU-järjestö on jo pitkään

vuosittain järjestänyt psykologisen sodankäynnin kursseja. Olisi aika meilläkin perehdyttää myös reservin johtajat tähän tärkeään aiheeseen.

Suomalaisista johtohahmoista Suomen marsalkka Mannerheim on omassa luokassaan ja hänestä onkin kirjoitettu ylivoimaisesti eniten. Uusin kirja on Martti Turtolan ja Paavo Frimanin Mannerheim-kirja - Mannerheim postikortit. Marskin elämänvaiheita tarkastellaan monipuolisesti ja Frimanin laajasta postikorttikokoelmasta on löytynyt mielenkiintoinen kuvitus. Liitteenä on mm. luettelo Mannerheimille myönnettyistä kunniamerkeistä.

Itsenäisen Suomen puolustusvoimien rakentaminen ja kehittäminen koki tunnetusti useita vaiheita ennen talvisotaa. Sotaväen päällikkönä vuosina 1933-39 oli Hugo Viktor Österman, jonka vaikutus on jäänyt jossain määrin vähemmälle huomiolle. Jo vuosina 1928-32 hän jalkaväen tarkastajana oli tärkeässä tehtävässä.

Pertti Hartikaisen väitöskirjassa Hugo Viktor Österman, Sotaväen päällikkö - rakentaja ja puolustaja tarkastellaan Östermanin vaiheita ja nimenomaan hänen merkityksensä puolustusvoimiemme kehittämisessä. Talvisodassa Östermanin ja Mannerheimin näkemuserot johtivat Östermanin eroon. Rintamakomentajaksi hän ei palannut jatkosodassakaan ja sotien jälkeen hän loi pitkän ja ansiokkaan siviiliuran.

Legendaarisia sotilaitamme on myös jääkärikenraali Väinö Valve. Dosentti Mikko Uola on kirjoittanut laajan henkilökuvan merivoimien komentajana pitkään toimineesta rt-upseerista ja puolustusministerinä vaikeissa sodanjälkeisissä olosuhteissa. Laajojen piirien tuntemaksi Valve tuli viimeisenä jääkäriinä.

Mannerheim-ristin ritareista on ilmestynyt useitakin kirjoja, mutta uusia tunnutaan edelleen kaipaavan. Uusin teos on Valittujen Palojen kustantama Marskin ritarit - 191 ihmiskohtaloa. Tiedot ritareista on koonnut Seppo Porvali ja tekstin on tarkistanut eversti Martti Sinerma. Paitsi tavanomaiset tiedot kunniamerkin myöntämisen perusteista, kirjassa kerrotaan myös lyhyesti ritareiden sodanjälkeisistä vaiheista.

Markus Anaja

*****

Marco Smedberg, Militär ledning. Från Napoleonkrigen till Bosnienkrisen. Historiska Media, Lund 2001. 320 sivua, kuvitettu. Hinta noin 320 SEK.

Martti Turtola & Paavo Friman, Mannerheim-kirja - Mannerheim-postikortit. Ajatus Kustannus, Helsinki 2001. 221 sivua, runsas kuvitus. Hinta noin ?????? euroa.

Pertti Hartikainen, Hugo Viktor Österman, Sotaväen päällikkö - rakentaja ja puolustaja. SKS, Helsinki 2001. 455 sivua, kuvitettu. Hinta noin 30 euroa.

Mikko Uola, Jääkärikenraalin vuosisata. Väinö Valve 1895-1995. SKS, Helsinki 2001. 530 sivua, kuvitettu. Hinta noin 30 euroa.

Seppo Porvali, Marskin ritarit - 191 ihmiskohtaloa. Valitut Palat, Helsinki 2001. 318 sivua, kuvitettu. Hinta noin 45 euroa.